

Állami kezelésbe kell venni az Aggteleki barlangot

Az Aggteleki-barlangról a napisajtóban megjelent közlemények folytán a közérdeklődés a Baradla felé fordult s mivel a sajtóban a barlangról téves hírek terjedtek el, meg fogom kísérelni, hogy ezt az ügyet teljes pártatlansággal a nyilvánosság előtt megismertessem.

Az Aggteleki-barlangot 1886-ban a Magyarországi Kárpátgyógyászati Társaság gondjaiba vette, a bejárat előtti földrészekre a közbirtokossággal örökösletet kötött, a barlang kezelését pedig mindenkor arra az osztályára bízta, amelynek a területéhez a barlang tartozott. 1918 óta a barlangot a Gömöri Osztály bírja, amelynek sikerült a bérelt földterületeknek majdnem minden részét megvásárolnia s amely nagy buzgósággal látott hozzá, hogy a barlangban időközben lehetlenné vált állapotokat rendezze és a mai követelményeknek megfelelően azt talpra állítsa. Az osztályt ebbeli törekvésében nagy mértékben támogatta a vármegye főispánja, Saldos Béla dr., akinek sok utánjárásával, kiváltásos társadalmi állása és magas összeköttetései révén sikerült részben az államtól, részben pedig társadalmi uton a barlang céljaira összesen 800 millió koronát összegyűjtenie. Ezzel a tekintélyes összeggel a Baradlaban olyan jelentékeny turistaberuházások létesültek, amelynekre eddig még gondolni sem lehetett. Mindezek alapján a Gömöri Osztály most a barlang tulajdonosának tekinti magát, bár a Magyarországi Kárpátgyógyászati Társaság, mint anyaegyesület, a barlang tulajdonjogáról sohasem mondott le. Hogy ezután ki a barlang tényleges tulajdonosa, ez bonyolult jogi kérdés, amelyet eddig közmegegyezésre nem sikerült megoldani, amál is inkább, mert maga a barlang, mint olyan, nincs telekönnyezve.

Új barlangszakasz

Közben 1921-ben Kaffka Péter mérnök a Baradla végén új, a szakkörök előtt ismeretlen, 450 méter hosszú, a tornai járásban fekvő, cseppkövekben gazdag barlangszakaszt fedezett fel és méréseivel megállapította, hogy ennek a barlangszakasznak keleti, végső része nincs messze a jósvafői külszíntől. Ez a felfedezés új bonyodalmakat idézett elő a barlang tulajdonjogi kérdésében. Felmerült ugyanis a terv, hogy ezt a barlangszakaszt Jósvafőről aljáróval megnyissuk, miáltal az ottani községek e barlang idegenforgalmába bekapcsolódnának. Ennek az újabb akciónak sikerült megnyernie Hadik János gróf, felsőházi tagnak és a kerület képviselőjének, Puky Endre országgyűlési alelnöknek a pártfogását.

Ez az újabb fordulat, természetesen, a Gömöri Osztályt is közelebből érintette s valószínűleg abbéli aggodalmában, hogy a barlangkörüli idegenforgalom megszűnik, az áttörés gondolatától elejétől kezdve idegenkedett. Mivel azonban a jósvafői áttörés nemcsak a tornaiak helyi érdeke, hanem az egész barlang és a két határszéli csonka vármegye idegenforgalmi fellendítésének a reményét idézte fel, az áttörés tervét nem lehetett el-ejtteni. A felmerült ellentétek kiküszöbölésére a barlangkörüli érdekeltségek több ízben értekezletet tartottak. Az első értekezlet a Gömöri Osztály székhelyén, Putnokon volt, mely alkalommal több zavaros kérdés tisztázódott. A második értekezletet Hadik János gróf tornanádaskai kastélyába hívta össze, ahol az összes érdekelteknek első ízben alkalom nyílt, hogy az ügyet teljes részletességgel meg tárgyalják.

A nádaskai értekezlet

A nádaskai értekezlet két fontos határozatot hozott. Mindenekelőtt elhatározta, hogy memorandummal fordul a kormányhoz, az-

zal a javaslattal, hogy a barlangot az állam kezelésbe vegye, ügyét törvényesen rendezze és az állami költségvetésben anyagi támogatását biztosítsa. Ezt a memorandumot múlt-évi június hó elsején küldöttség adta át a kormánynak. A memorandum először a vál-lás- és közoktatásügyi minisztériumba került, ahol a törvénytervezetet megszo-vegezték, az-után pedig az igazságügyminisztériumba let-ték át, ahol a törvényelőkészítő osztályban az ügyet tanulmányozták.

A nádaskai értekezlet elhatározta továbbá, hogy a jósvafői áttörést foganatosítja, a terv végrehajtásával pedig annak tervezőjét, Kaffka Péter mérnököt bízta meg, aki ha-marosan munkához látott s mivel erre a célra pénz nem állott rendelkezésre, a költségeket, összesen 21.000 pengőt, sajátjából előle-gezte. Kaffka sok előre nem látott nehézség-gel megküzdve, mult év elején altárójával lényeg a barlangba jutott s a jósvafői bar-langszakaszt járhatóvá tette.

Az ország legszebb hőrutazása

A jósvafői áttörés a Baradla ügyében egész új helyzetet teremtett, amennyiben az egész barlang és a környező vidék általa a nemzetközi idegenforgalom számára nagy-jelentőségű tényezővé vált. A barlangot látog-ató Miskolcra Putnokig vasuton s innen Aggtelekig autobuszon utazik, Aggteleken be-megy a barlangba s azt végigjárva, Jósvafőn jön ki, innen ismét autobuszon Szinig s on-nan vasuton Miskolcig utazik. *Kellő ut-átépítések és a bódvavölgyi vicinális ren-dezése után ez lesz az országnak egyik legélve-zetesebb hőrutazása*, egybekötve hazánk egyik legkiválóbb természeti látványosságának meg-létezésével. Mint már említettem, a Baradla rendezése nemcsak ennek a páratlan nem-zeti kincsnek az idegenforgalmába való be-kapcsolását jelentené, hanem egy egész or-szágrésznek, két határszéli csonka vármegye lakosságának gazdasági fellendülését is ered-ményezné. Itt olyan beruházásról van szó, amely, külföldi tapasztalatok szerint, ha-marosan megtérülne és a barlang jelentékeny jövedelmét forrássá válna.

Ezek a gondolatok lebegtek szemeink előtt, amikor a nádaskai kastélyban a Baradla ügyét tárgyaltuk és a memorandum szövegét szerkesztettük. Azóta teljes év mult el anélkül, hogy javaslataink közül bármelyik meg-valósult volna, azzal pedig, hogy a pénzügyi kormány az állami költségvetésben a barlang céljaira hitelt nem irányozott elő, azt jelenti, hogy a barlangban egy évig ismét semmi sem fog történni.

Csak az állam oldhatja meg a bonyolult kérdéseket

A barlangnak Jósvafőről való megnyitása és az ujonnan feltárt barlangszakasznak a rendezése új helyzet elé állították a barlang jelenlegi tulajdonosait is, akik a felmerült nehézségeket ismételt kísérletek után sem tudták véglegesen megoldani. A barlang hely-zete annyira bonyolult, hogy annak összes fenforgó kérdései csak úgy oldhatók meg ha-marosan, ha a barlangot az állam haladé-ktalanul kezébe veszi, tekintet nélkül arra, hogy a memorandumban foglalt javaslatok mikor valósulnak meg. E terv szerint az ál-lam és pedig a földmívelésügyi minisztérium, ahová az 1923. évi XVIII. t.-c. szerint a bar-lang mint természeti emlék tartozik, az Agg-teleki barlangot mostani tulajdonosaitól, a Magyarországi Kárpátgyógyászati Társaságtól és ennek Gömöri Osztályától átveszi és az er-dészeti főosztály ügykörébe utalja. Az er-dészeti kebelében található ugyanis leginkább azok a szakemberek, akik a barlang szolgá-latában felmerülő műszaki, igazgatási, keze-lési és egyéb teendők tekintetében a követel-ményeknek legjobban megfelelnek. Nem kel-lene egyebet tenni, mint egy állásban lévő erdőmérnököt gondnokki és két erdőállítzettel barlangi minőségben Aggtelekre vagy Jósvafőre helyezni. Ez a három állásban lévő állami alkalmazott átvénné a barlang

gondozását, műszaki rendezését, idegenfor-galmi fejlesztését, őrzését és a vezetést. A barlang idegenforgalmából bizonyos jövede-lem származik, amelynek egy részét a még fennálló terhek törlesztésére, másik részét pedig a legszükségesebb üzemi eszközök be-szerzésére lehetne felhasználni.

E terv szerint az állam kiváló természeti kincshez, fontos jövedelmi forráshoz jutna, anélkül, hogy ez jelenleg az állami háztartás megterhelését jelentené. Csupán az erdészeti-nek meg kellene hoznia azt az áldozatot, hogy más helyen ideiglenesen három alkalmazottját nélkülözze.

Meg vagyok győződve, hogy az illetékes kormánykörök, amelyek az Aggteleki barlang ügyét eddig is teljes megértéssel pártfogolták és csak a mostani rendkívül nehéz gazdasági viszonyok miatt eddigi javaslatainkat nem tudták megvalósítani, ezt a legújabb javas-

RENDKIVÜL JUTÁNYOS

raktárrendezési áraink:

- Női szürke bőr pántoscipő .. P 12.50
- Női fekete és barna cipő... P 14.50
- Női divatszínű pántoscipők P 19.50 17.50
- Férfi magas és félcipők P 22.- 19.50

TURUL cipőgyár

VII., Rákóczi-ut 14. II., Török-utca 2. VII., Király-utca 30.

latot, amely különös állami megterhelést nem jelent, megszívlelik és az Aggteleki barlang ügyét, addig is, míg azt a többi hazai barlanggal együtt törvényhozási uton véglegesen nem rendezik, a fent jelzett terv szerint sor-sát legalább ideiglenesen biztosítják.

Kadic Ottokár dr.

Wimbledon idei érdekességei

Wimbledonban, a tennisz Mekkájában, ahová vágyódik és évenként elvándorol a fe-hér sport minden jó játékosa, június 24-én, hétfőn kezdődnek meg Anglia nemzetközi bajnokságai. *The Championships*, a bajnok-ságok, csak így nevezi minden angol a világ legregőbb tenniszklubjának, az *All England Club*-nak világhírű versenyét, mintegy kife-jezésre juttatva a névelővel is, hogy a vim-bledoni versenyek a tenniszhez igazi bajnok-ságai. Az *auteuili* és *foresthillsi* versenyeket már mint francia és amerikai bajnokságokat ismeri a lokálpatrióta angol közönség és sajtó.

És erre a büszkeségre meg is van minden oka az angol közvéleménynek. A nagymultu sportklub a wimbledoni *common* 17 gyö-nyörű pályáján az idén már ötvenharmad-szor rendezi meg az év legnagyobb, legszebb és legjelentősebb versenyét. Mintaszerű ren-dezésben, 23 ország legjobbjaiknak részvéte-lével, a hozzáértő közönség által teremtett sajtósági *wimbledoni atmoszférában* tizen-két nap délutánján (Angliában vasárnap nem versenyeznek) összesen 458 *match*-et bonyolítanak le. A júniusvégi versenyekre a jegyek javarésze már februárban elővétel-ben elkel, sokezer igénylőt kell visszautasi-tani, a délután 2-kor kezdődő döntők napi-jegyeiért már korán reggel sorbaállnak. Az érdeklődés az idén még az eddiginél is na-gyobb arányokat öltött: a *Center Court* be-fogadóképességét 300, az *1-es pályát* meg-lépen 1500 ülőhellyel meg kellett nagyobbi-tani.

Három magyar Wimbledon porondján

Kehrlingen kívül, aki az angol bajnoksá-goknak évek óta rendes vendége, Takáts és az újpesti Leiner Pál is bekapcsolódik már az idén a fehér labda ütögetésének ebbe a nagyüzemébe. Mindketten indulnak az egyes-ben és együtt a párosban és ha egy-két for-dulónál nem is érhetnek meg többet, mégis nagyon értékes szolgálatot tesznek hazájuk tenniszsportjának, mert tudásban és verseny-rutinban meggyarapodva térnek vissza. Takáts nevezésének elfogadása, aki ismert Da-vis Cup játékos, egy percig nem volt kétsé-ges; de hogy a versenybizottság elfogadta Leiner nevezését is, aki sem nem Davis Cup játékos, sem nemzetközi sikereket fel-mutatni nem tud, ez tulajdonképpen a magyar tenniszsport nagyfokú megbecsülése. Igen valószínű, hogy a visszautasított fiatal an-golok zuglódása, többek között, Leinernek a „beengedése” is vonatkozik.

Kehrling három számban indul. *Férfipá-rosban* Kleinschroth a partnere, aki bizony már nem oly jó, mint fénykorában és így a magyar-német kettős a francia Cochet-Brugnon, az amerikai Tilden-Hunter, Lott-Hennessey és Van Ryn-Allison, az olasz Morpurgo-Del Bono és az angol Gregory-Collins párok mellett nem sok eséllyel indul. A vegyespáros látványos mezőnyében azon-ban a spanyol Alvarez kisasszonnyal társul-va Kehrling is a Hunter-Wills, a Cochet-Bennett, a Borotra-Bouman és a Tilden-Mallory párok esélyeivel indul.

A női számok

A női egyesbajnokság Wills Helén indulá-sával elintéztnek vehető. Az 1927-es és 1928-as női bajnok, Suzanne Lenglen vissza-vonulása óta a tenniszhez koronázatlan ki-rálynője, férjerejű útseivel 1929-ben is bi-zonyára „kidejrvolja” bajnokságát. Legerő-sebb ellenfelei Alvarez, a holland Bouman, a német Aussen, a francia Mathieu, az ame-rikai Jacobs és Ryan, az angol Bennett és Nuthall és a belga J. Sigart. Alvarez, aki

három éven át bekerült a döntőbe, nem ját-szott az auteuili verseny női egyes számban, minden erejét a wimbledoni találkozásra gyűjtve.

A női páros favoritja a Ryan-Nuthall pár.

Kehrling a férfiegyesben

A férfiegyes szám nevezése nem oly teljes, mint tavaly volt, mert az ausztráliaiak és ar-gentinaiak az idén nem indulnak és üzleti elfoglaltsága miatt távolmarad a védő La-coste is, de kétségtelenül érdekesebb Tilden vezetésével indul a teljes amerikai Davis Cup-gárda, Cochet-n, Borotrán és Brugnonon kívül hét elsőklasszisu francia, Moldenhaur-rel és Prens-nel az élén nyolc német. A szí-geatország hivatalos képviselői a nálunk járt Davis Cup csapat négy tagja, de rajtuk ki-vül még 57 angol versenyző áll a küzde-lembe. Közöttük Lee, a Kent bajnokság győztese, akit Kozeluh a legjobb angolnak tart. 23 nemzet benevezett legjobbjai kö-zött, akik majdnem mind jobbak a mi Takátsunk-nál, az említettek kivül az olasz Morpurgo, a holland Timmer, a cseh Menzel, az osztrák Matejka, a kanadai Wright, az ír Campbell, a spanyol Maier, a japán Ohta és a délafri-kai Raymond a legerősebbek.

Ebben a rendkívül erős mezőnyben kell Kehrlingnek jó helyezést kiküzdnie, hogy 1929-ben először magyar ember is be-jusson a világ tíz legjobbjai közé. Bajnok-ságra nem számíthat. — Tilden Zürichben és Noordwykben visszanyerte régi formáját, Borotra mindig Wimbledonban a legjobb, Cochet is itt akarja kiköszörülni a párisi csorbát — de az utolsó nyolc közé beke-rülhet. És ha ide bejut, amit idei eredmé-nyei után lehet remélni, már nem lehet a vi-lágerőslisában mellőzni.

Váratlan meglepetések minden bizonytal-an az idén is lesznek. Az is természetes, hogy minden nemzet saját fiának a győzelmét akarja látni. De előlegezett bizalommal és minden ország általános érdeklődésétől ki-sérve csak hatan mennek a küzdelembe. Tilden, Borotrán és Cochet-n kívül az olasz Morpurgo, aki hamburgi vereségét itt akarja elfeledtetni, az amerikai Van Ryn, akit Tilden utódjának tartanak és honfitársunk, a kitűnő Kehrling Béla, akit a francia bajnok-ságban nem helyeztek a tizenhat legjobb közé és a nyolc legjobb közé verekedte fel magát, és aki négy Davis Cup mérkőzés ösz-szes egyesgyőzelmével nyolc pontot szerzett hazájának. Auteuili eredményei alapján Wimbledon hozzáértő közönsége Kehrlinget képesnek tartja Hunter, Hennessey vagy Lott legyőzésére is.

Nagy mezőny — nagy érdeklődés

Férfiegyesben 128, női egyesben 96 ver-senyző, női párosban 48, férfi és vegyespá-rosban 64—64 pár indul. Az előforduló le-játszása az összes pályákat igénybeveszi, a Center Courtra és az 1-es és 2-es pályákra csak a „nagy” mérkőzések jutnak. Hosszu ut vezet a döntőig; rendezőségnek és sajtó-nak az első napok hatalmas munkát jelen-tenek. A jelenlevő közönséget a hatalmas sorsolási táblák tájékoztatják, a szigetország minden részét gyors és nagy sajtóapparátus. Az angol „season” nagy versenye minden országot érdekel; egész olvasóközönségét szolgálja a *Daily News* is, mikor a wimble-doni verseny idejére *Kozeluh Károlyt*, a leg-jobb professzionistát szerződtette le tennisz-tudósítójának. Ő valószínűleg nem szorul interjúkra, mikor a mérkőzések lefoiyását bírálhatja.

Weber Miklós

Levente órák

Kiváló jó szerkezettel, 8-14 és 16 P-ös árban, jótállással VERSENYTÁRGYAK nagy választékban. Finom művel EZÜST SERLEGEK

grammfontán 20 Híler, legszebb ezüst és arany cigarettatartók o.ó.ó. árban. Min en vesés ingyen.

SCHÖNWALD IMRE óra- és ékszerterelő Budapest, V. Deák Ferenc-ter 6. szám, Anker palota. — Pécs: saját házában

KÉRJEN és VISELJEN

MARATHON

GUMMITALPU VÁSZNOCIPŐT